

Η ΒΙΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Δήμος Κόντος

ΣΤΗΝ «Ελευθεροτυπία» (Σάββατο 7-12-2002) δημοσιεύθηκε μία συνέντευξη του Δημήτρη Κουφοντίνα στον «Ιό». Στην ερώτηση «Πώς νομιμοποιείται η ένοπλη επαναστατική βία σε συνθήκες αστικής κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας» απαντά... «Η νομιμοποίηση της 17N συνάγεται από την κοινωνική αποδοχή που είχε η δραστηριότητά της ή από τον τρόπο που την αντιμετώπισε ο απλός λαός και από την παραδοχή του κοινωνικού πολιτικού και ιδεολογικού χαρακτήρα της από μεγάλο μέρος του...»

Στην «Ελευθεροτυπία» (7-10-2002) αναδημοσιεύεται συνέντευξη του Αλέξανδρου Γιωτόπουλου από την εφημερίδα «Λαμιακός Τύπος», ο οποίος πάντα ενημερωμένος αναφέρει ότι «σε πρόσφατη δημοσκόπηση το 23,7% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι συμφωνούν με τις απόψεις της 17N όπως εκφράζονται στις προκηρύξεις της, αλλά δεν συμφωνούν με τις ενέργειές τους...» και παρακάτω στην ίδια συνέντευξη ο Γιωτόπουλος κάνοντας κριτική στην ελληνική Αριστερά γενικά υποστηρίζει ότι... «οι ποικιλώνυμες εξωκοινοβουλευτικές οργανώσεις, παρ' όλο που ανέδειξαν αξιόλογους αγωνιστές, δεν κατάφεραν να δουν έξω από το μικρόκοσμό τους, να βρουν κοινή γλώσσα με την κοινωνία».

Υπάρχει, από τα παραπάνω, μια έγνοια για την αποδοχή των πράξεών της από την κοινωνία, μια συνεχής βεβαιότητα και πεποίθηση ότι η οργάνωση είναι ανοιχτή στην κοινωνία, ότι λαμβάνει τα μηνύματα. Έχει η οργάνωση τη βεβαιότητα ότι όλα αυτά τα χρόνια δεν αποτελεί σχέση αλλά τα μέλη της κινούνται στην αγορά, συζητούν, συλλαμβάνουν τις αντιθέσεις. Το καφενείο, τα στέκια, οι παρέες ομοϊδεατών, μια ιδιότυπη κοινοβιακή ζωή, το καλοκαίρι στη Γαύδο, στη Χιλιαδού, όπου όλοι συμφωνούν, αποτελούν ασφαλείς πηγές πρώτων πληροφοριών. Είναι η βεβαιότητα που προσδίδει στον θαμώνα του καφενείου, μια ώρα συζήτηση, ότι γνωρίζει τα πάντα, από τους δείκτες της οικονομίας, τη λειτουργία της αγοράς, τις αιτίες του πληθωρισμού, την κίνηση του χρηματιστηρίου. Εκεί μέσα σχηματίζονται βεβαιότητες για την οικονομία, την παιδεία, τον αθλητισμό. Δεν υπάρχει τίποτα κρυφό. Όλα μπορούν να ειπωθούν, να διασταυρωθούν, να βγουν συμπεράσματα ακλόνητα. Οι άνθρωποί μας θέλουν να πιστεύουν ότι δεν είναι περιχαρακωμένοι στον μικρόκοσμό τους. Μέχρι σήμερα δεν έχει μιλήσει κανείς από τους φερόμενους ως τρομοκράτες της 17N. Συνήθως δίνονται συνεντεύξεις (Γιωτόπουλος,

Κουφοντίνας, Ξηρός) σε ύφος Μανιφέστου. «Αναλαμβάνω την ευθύνη, θα κριθώ για τα εγκλήματα που έκανα» κλπ. Ο Σάββας Ξηρός ίσως είναι ο μόνος που τολμά να εκτεθεί στην αμεσότητα του προφορικού λόγου και να υποστηρίξει τις απόψεις πέραν της απόστασης που προσδίδει το γραπτό κείμενο.

Σε συνέντευξή του στο «ΒΗΜΑgazino» (Κυριακή 9-2-2003), ο Ανδρέας Στάικος θυμάται πως συστήθηκε μια άλλη οργάνωση, την εποχή της χούντας, από τον φερόμενο ως αρχηγό της 17 Νοέμβρη: «ο Μάης του '68 μας έδωσε το έναυσμα, την έμπνευση και φτιάξαμε την οργάνωση "29 Μάη". Όταν έφτασα στο Παρίσι, η οργάνωση είχε δημιουργηθεί λίγο πριν. Μπορώ να πω ότι εντάχθηκα σε αυτήν χάρη στην πειθώ και τον δυναμισμό του Αλέξανδρου Γιωτόπουλου. Η "29 Μάη" ουσιαστικά ήταν ένας πυρήνας πέντε-έξι ατόμων. Οι σκοποί της ήταν αρκετά βίαιοι και ανατρεπτικοί. Με δεδομένο ότι ο στόχος ήταν ένας ένοπλος αγώνας με προοπτική, ήταν αρκετά δύσκολο να έχουμε σχέσεις με άλλες οργανώσεις και να επιδιώκουμε τη διεύρυνση της δικής μας. Οι άλλες οργανώσεις της εποχής εκείνης, οι πιο μαζικές, μας θεωρούσαν ανθρώπους που δεν ασχολούνται με το κίνημα. Τέτοιο απομονωτισμό είχαμε: έναν απομονωτισμό που λειτουργούσε ως αυτοάμυνα».

Δεν χρειάζεται να βγει κανείς από την ομάδα. Η πληροφόρηση φτάνει από τις εφημερίδες, την τηλεόραση, τη συζήτηση. Η διαδικασία εδραίωσης μιας πεποίθησης στο νου μοιάζει με τη φόρτιση μιας μπαταρίας. «Άπαξ και φορτιστεί η μπαταρία, αποκτάει την προδιάθεση να προκαλεί σπινθήρα ή ηλεκτροπληξία υπό τις κατάλληλες συνθήκες και για όσο χρόνο το φορτίο της διατηρείται».¹

«Οι ΗΠΑ, η τετάρτη σε μέγεθος χώρα στον κόσμο με πυκνότητα πληθυσμού 3,5 εκατομμύρια σε έκταση αντίστοιχη με την Ελλάδα, με υποδομή σε όλες τις μορφές παραγωγής, με άφθονο δικό της ορυκτό πλούτο, με δικό της πετρέλαιο (δευτέρη στον κόσμο), θα μπορούσε να περιορίσει τα συμφέροντά της εντός των συνόρων της. Η πολιτική της όμως αυτή έχει φτιάξει μια οικονομία καρκίνωμα (για τους πασίγνωστους λόγους που θα ήταν κοινότυπο να αναλυθούν για άλλη μια φορά), το οποίο αποκομίζοντας και στερεώνοντας κάθε γωνιά του πλανήτη, έχει φτάσει αυτή τη στιγμή να τρώει τις σάρκες του. Αθρόες απολύσεις, κατακρούση αύξησης της ανεργίας, συρρίκνωση της πρόνοιας και των συντάξεων, υπερχρέωση, είναι τα αποτελέσματα μιας σειράς διαχειριστικών σκανδάλων και μιας σειράς πτωχεύσεων μέχρι πρότινος ακόμη ακλόνητων εταιρειών (TEXACO, Wordcom, United Arline), που το παλιρροιακό κύμα φτάνει μέχρι την Ευρώπη και μέχρι την Ιαπωνία και οποιαδήποτε προσπάθεια μεταβολής της κατάστασης αυτής με οικονομικά μέτρα ή άλλες αλχημείες μπορεί να μετατραπεί σε χιονοστιβάδα με ανεξέλεγκτες συνέπειες». Αυτό είναι απόσπασμα μιας ακόμα προκήρυξης, ίσως της τελευταίας, που έστειλε ο Σάββας Ξηρός, δια χειρός Χριστόδουλου. Δημοσιεύθηκε στο ίδιο «ΒΗΜΑgazino» της 9-2-2003. Εδώ το σχήμα είναι έτοιμο. Δεν υπάρχουν ρωγμές, ούτε αμφιβολίες. Με μισές αλήθειες και μισά ψέματα ο εχθρός είναι έτοιμος. Από το σημείο αυτό μέχρι να προσωποποιηθεί ο στόχος από τον «λαϊκό αγωνιστή» δεν υπάρχει μεγάλη απόσταση. Δεν χρειάζεται να υπάρχει από πίσω πολυπρόσωπη οργάνωση, ούτε κανόνες συνομητωτικοί. Ίσως δεν χρειάζεται ούτε ο Γιωτόπουλος για προσφέρει τις «επιστημονικές» του γνώσεις. Άλλωστε οι προκηρύξεις της 17ης Νοέμβρη ήταν το ίδιο παραληρηματικές όπως η πρόσφατη παραπάνω του

Σάββα Ξηρού. Γεμάτες κομπασμούς για την ορθότητα των αναλύσεων, συνθηματολογία του τύπου «για όλα φταίει το σύστημα». Εν ολίγοις, και σ' αυτό θα συμφωνήσουν και οι θεατές της «Ζούγκλας» του κ. Μάκη Τριανταφυλλόπουλου, όσοι είχαν την υπομονή να ακούσουν τις τηλεφωνικές συνομιλίες του, ο Σάββας Ξηρός δεν χρειάζεται την καθοδήγηση του Γιωτόπουλου. Η πληροφόρηση που του προσφέρει η ανάγνωση του ημερήσιου τύπου ή οι «εμπεριστατωμένες» αναλύσεις μιας εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς είναι αρκετές. Ο στόχος είναι πάντα προφανής. Ίσως ο Γιωτόπουλος, αφού έχει πληγεί ο στόχος, να καλείται εκ των υστέρων να συντάξει μια προκήρυξη, κάλυμμα σ' ένα προαποφασισμένο έγκλημα.

Το ερώτημα που μπαίνει και είναι εύλογο, είναι η διάρκεια δράσης αυτής της ομάδας. Τέτοιου είδους τρομοκρατικές οργανώσεις έχουν μία ιστορικότητα που εξαντλήθηκε μέσα στο περίγραμμα που ορίστηκε από την πολιτική συγκυρία. Γιατί στην Ελλάδα καθυστέρησε περίπου μία 20ετία; Πού μπορεί να οφείλεται; Ίσως δεν αποτελεί μυστήριο. Ο μίτος της Αριάδνης... αρχίζει ακριβώς από την πίστη των μελών της 17 Νοέμβρη ότι ήταν πάντα μια ανοικτή στην κοινωνία οργάνωση, που αφουγκράζεται με προσοχή τα τεκταινόμενα, ενώ στην πραγματικότητα συνέβαινε το αντίθετο. Ήταν μια χούφτα ανθρώπων, ερμητικά κλειστή στην κοινωνία. Αποξενωμένη από την πραγματικότητα. Ενώ τα πάντα άλλαζαν γύρω τους, οι άνθρωποι, η ελληνική κοινωνία, οι ίδιοι ήταν κλειδωμένοι στον μικρόκοσμο της παρέας τους και στην ψευδαίσθησή τους ότι ο κόσμος είναι με το μέρος τους. Σε μια στιγμή που η Ελλάδα βγαίνει από μία 7χρονη δικτατορία και προσπαθεί να επουλώσει τις πληγές, όπου σιγά-σιγά αρχίζουν να παρουσιάζονται νέα δυναμικά στρώματα που ζητούν να εκφραστούν και να αντιπροσωπευθούν από τους υπάρχοντες πολιτικά χώρους. Σε μια τέτοια στιγμή που η Ελλάδα προσπαθεί να ξεφύγει από τη μιζέρια του βαλκανικού χώρου που την περιβάλλει, να ενώσει τα βήματα και την τύχη της με την Ευρώπη. Σε μια στιγμή που η αλλαγή γίνεται όλο και πιο σαφής και η Ελλάδα πραγματοποιεί ένα ιστορικό άλμα. «Αλλάζει όχι κεφάλαιο, αλλά ολόκληρο βιβλίο. Αφήνει πίσω την ιστορία και το αυτούποτιμητικό αίσθημα της Ψωροκώσταινας. Δείχνει όλο και περισσότερο δυναμισμό και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση».²

Στην Ελλάδα λοιπόν της μεταπολίτευσης όπου η χώρα έχει εξασφαλίσει τα βασικά, δηλαδή σταθερή Δημοκρατία και συμμετοχή σε μία ισχυρή πολιτική και οικονομική συμμαχία με μακροχρόνιο και εξελισσόμενο ορίζοντα.

Σε μια τέτοια λοιπόν χρονική στιγμή, η παρέα του Ξηρού και του Κουφοντίνα αρχίζουν να γράφουν ιστορία, κατα το γνωστό τραγουδάκι του Σαββόπουλου «οι Έλληνες φτιάχνουν κυκλώματα και ιστορία οι παρέες», θεωρώντας τους εαυτούς τους επαναστάτες αγωνιστές συνέχεια της κλεφτουριάς της εποχής της Τουρκοκρατίας, των αντιστασιακών ανταρτών της Κατοχής, των αντιστασιακών της 7χρονης δικτατορίας. Το σχήμα βολεύει, η αναντιστοιχία όμως είναι προφανής. Επαίρονται ότι τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν είχαν την αποδοχή της ελληνικής κοινωνίας. Η χώρα όμως και οι πολίτες αυτής της χώρας ξεπερνώντας τις αγκυλώσεις, τις φοβίες απέναντι στο καινούργιο και το άγνωστο, ανοίγονται στην πρόκληση της Ευρώπης και βρίσκονται ήδη σε διαφορετική ιστορική συγκυρία από το σχήμα της παρέας. Με τα μάτια ερμητικά κλειστά ο Κουφοντίνας και ο Ξηρός συνεχίζουν την αντίσταση κατά της

Τουρκοκρατίας, τον εμφύλιο, την αντίσταση κατά της χούντας, σκοτώνοντας συμβολικά πρόσωπα που εκπροσωπούν την «ολιγαρχία των ολίγων ισχυρών που βρίσκεται σε άμεση σχέση με την επικυριαρχία του ιμπεριαλισμού...». Σχήμα απλό και δοκιμασμένο.

Στην πραγματικότητα η βία που αναπαράγεται 27 χρόνια τώρα από την 17Ν δεν έχει σχέση με την πολιτική. Άλλωστε η Αριστερά, χώρος από τον οποίο επαίρονται ότι κατάγονται, «παρέμεινε πάντοτε πεπεισμένη ότι όλες οι συνωμοσίες δεν είναι μόνο άχρηστες αλλά και επιζήμιες. Ήξερε πολύ καλά ότι οι επαναστάσεις δεν γίνονται εκ προθέσεως και αυθαίρετα, αλλά ότι ήταν παντού και πάντοτε το αναγκαίο αποτέλεσμα συγκυριών εντελώς ανεξάρτητων από τη θέληση και την καθοδήγηση συγκεκριμένων κομμάτων και ολόκληρων τάξεων».

Η Χάννα Άρεντ με ενάργεια διαπιστώνει ότι η βία προηγείται της πολιτικής. «Το να είναι κανείς πολιτικό ον, το να ζει στην πόλη, σήμαινε ότι το κάθε τι αποφασιζόταν δια των λόγων και της πειθούς και όχι με τον καταναγκασμό και τη βία. Κατά την αντίληψη που είχαν οι Έλληνες για τον εαυτό τους, το να αναγκάζεις ανθρώπους δια της βίας, το να προστάξεις αντί να πείθεις, ήταν προπολιτικοί τρόποι ενασχόλησης με τα κοινά, οι οποίοι χαρακτήριζαν την εκτός της πόλεως ζωή, το σπίτι και την οικογενειακή ζωή, όπου ο αρχηγός της οικογένειας διηύθυνε με αδιαφιλονίκητες δεσποτικές εξουσίες, ή την ζωή στις βαρβαρικές αυτοκρατορίες της Ασίας, που ο δεσποτισμός τους έμοιαζε συχνά με την οργάνωση ενός νοικοκυριού... Όλοι οι Έλληνες φιλόσοφοι, ανεξάρτητα από το πόσο αντιτάσσονταν στη ζωή της πόλεως, θεωρούσαν αυτονόητο πως η ελευθερία εντοπίζεται αποκλειστικά στην πολιτική σφαίρα, ότι η ανάγκη είναι κυρίως προπολιτικό φαινόμενο, χαρακτηριστικό της ιδιωτικής οργάνωσης του νοικοκυριού και πως η ισχύς και η βία δικαιολογούνται στην σφαίρα αυτή, διότι αποτελούν τα μόνα μέσα για να δαμάσουν την ανάγκη και να γίνουν ελεύθεροι... Η βία είναι η προπολιτική πράξη, με την οποία απελευθερώνεται κανείς από την ανάγκη της ζωής για να κερδίσει την ελευθερία του κόσμου».³

Ο πυρήνας αυτός (Ξηροί, Κουφοντίνας) αναπαράγουν σχέσεις που η Χάννα Άρεντ τοποθετεί σε προπολιτική φάση. Ο Σάββας Ξηρός παντρεμένος με την Αγγελική Σωτηροπούλου, παιδί, Κουφοντίνας με Σωτηροπούλου, αδελφοί Ξηροί υπό τη σκιά του Σάββα, άσκηση επαγγελματίων που δίνουν τη δυνατότητα να απομονώνονται μέσα από τον κοινωνικό περίγυρο ή να εμφανίζονται πάλι για λίγο, διακοπές όλοι μαζί, ένα σκοτεινό οικογενειακό παρελθόν, σκληρή ανατροφή μέσα σε αυστηρό παπαδίστικο περιβάλλον, εξαφάνιση από την οικογένεια για πολλά χρόνια (Κουφοντίνας) και δημιουργία καινούργιας οικογένειας ομοϊδεατών, συνθέτουν μια εικόνα ενός κύκλου ανθρώπων που ζουν και δεν ζουν μέσα σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό χώρο, με μία οικονομική και ιδεολογική αυτάρκεια,

που τους επιτρέπει την απόλυτη απομόνωση. Δεν χρειάζεται να βγει στην αγορά και να υποστείς τη δοκιμασία της πειθούς, του διαλόγου. Η ασφάλεια της οικογένειας προσφέρει τον ναρκισσισμό της ιδεολογικής υπεροχής και σου επιτρέπει με ηρεμία να ετοιμάσεις το χτύπημα. Εδώ πια ο χρόνος χάνει τη σημασία του. Ο Κουφοντίνας και ο Ξηρός θα μπορούσαν να χτυπούν 20, 30, 40 χρόνια με την ίδια ακλόνητη πεποίθηση ότι είναι μόνοι αυτοί εναντίον όλων, ότι αγωνίζονται στο όνομα αυτών που ποτέ δεν ζήτησαν τη βοήθειά τους. Η ψευδαίσθηση της αυθεντίας δεν επέτρεπε σε καμμία στιγμή να αφουγκραστούν τα τελούμενα έξω από την αυλή τους. Η αυταρέσκεια της ειδημοσύνης, συνδυασμός κλασσικής μαρξιστικής παιδείας και πληροφοριών που προέρχονται από μια προσεκτική ανάγνωση ή παρανάγνωση του καθημερινού Τύπου είναι αρκετό να οπλίσει το χέρι του λαϊκού αγωνιστή.⁴ Η 17 Νοέμβρη θα μπορούσε να είναι μόνο ο Κουφοντίνας και ο Ξηρός, άντε και κανά δύο ακόμη που κρατάνε τσίλιες στη γωνιά. Τόσα χρόνια είχαν καταλάβει πολύ καλά ότι το ευκολότερο πράγμα είναι να σκοτώσεις έναν άνθρωπο ανυποψίαστο ή έστω φυλασμένο από ένα νυσταγμένο φρουρό μέσα σε μία πόλη που κινείται μεταξύ αδιαφορίας και ανεξήγητης αμεροληψίας.

Ο Ξηρός έτσι κι αλλιώς ποτέ δεν θα μπορέσει να καταλάβει ότι... «η βία είναι φύση εργαλειική· όπως όλα τα μέσα έχει πάντα ανάγκη καθοδήγησης και δικαιολόγησης από το σκοπό που επιδιώκει. Και ό,τι χρειάζεται δικαιολόγηση από κάτι άλλο δεν μπορεί να είναι η ουσία κανενός πράγματος».⁵

Η οικογένεια Ξηρού-Κουφοντίνα μέσα από την αιματοβαμμένη πρακτική επιχείρησε να σταματήσει την ιστορία στη δεκαετία 1970, υπηρετώντας ένα ντετερμινιστικό επαναστατικό σχήμα ένοπλου αγώνα. Η ψυχοπαθολογική της έρευνα και όχι η πολιτική ανάλυση μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση της δράσης της όλα αυτά τα χρόνια.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. W.V. Quine-J.S. Ullian, *Ο ιστός της Πεποίθησης*, εκδ. Leader Books.
2. Γιάννης Βούλγαρης, άρθρο στα «Ενθέματα» της *Αυγής*, 10-10-1999.
3. Χάννα Άρεντ, *Η Ανθρώπινη Κατάσταση (Vita Activa)*, εκδ. Γνώση.
4. Συνέντευξη του Δ. Κουφοντίνα στην *Ελευθεροτυπία*, 7-12-2002 «...Εμείς από την αρχή και συνεχώς διακηρύτταμε ότι είμαστε επαναστατική οργάνωση απλών λαϊκών αγωνιστών, που δείχνουν ότι με απλά μέσα και μία στοιχειώδη οργάνωση μπορούν να γίνουν πράγματα σαν αυτά που έγιναν και ότι με απλές μεθόδους, μπορούν να συγκεντρωθούν οι απαραίτητες πληροφορίες. Το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών που είχαμε προέρχονταν από προσεκτική ανάγνωση του Τύπου...»
5. Χάννα, Άρεντ, *Περί βίας*, εκδ. Αλεξάνδρεια.

Ο Δήμος Κόντος είναι δικηγόρος.